

Oponentský posudek disertační práce

MgA. Julie Kačerovské

„Kniha-objekt ve veřejném prostoru“

Aktuálnost problematiky, zabývající se fenoménem knihy ve vztahu k výtvarnému umění v disertační práci Julie Kačerovské se objevuje 5 minut po dvanácté. Myslím v tom smyslu, že všude ve světě směrem na západ od našich hranic boom autorských knih, objektů, instalací a podobně proběhl před více než padesáti lety. V prostoru bývalého Československa se samozřejmě našlo pár nadšenců, kteří toto „Nové umění“ zvěstovali nejen svým výtvarným souputníkům, ale i široké veřejnosti, avšak v mezích dobových možností. „Samizdat“ - slovo, jež se většině z nás vynořuje ve vázanosti na cenzurovanou literaturu, úzce souvisí s uměleckými knižními projekty té doby. Vážnost knihy - symbol záznamu důležitého, krásného a moudrého se přímo nabízí k výtvarným hrám a parafrázím. Avšak za existence nebezpečí prázdného plochého gesta, kdy forma je někdy nadřazena obsahu. I když jsme spící národ, je chvályhodné, že Julie Kačerovská se pustila na velmi málo probádanou půdu problematiky autorských knih, knižních instalací, knižních objektů atd., ve snaze popularizovat tuto tematiku širokému okruhu diváků. V českém prostředí doposud opravdu nebyla napsána žádná kniha, která by tuto oblast výtvarného umění mapovala. A bohužel v dohlednu také asi nebude, protože „umění knihy“ není pro teoretiky atraktivní obor. Souvisí to samozřejmě s tím, že autorská kniha a kniha-objekt nejsou u nás v centru sběratelského zájmu. Bohužel pravděpodobně ani disertační práce Julie Kačerovské tuto mezeru nezaplní.

Doktorandka svou teoretickou a na ni v návaznosti praktickou část disertační práce pojala velmi velkoryse v šíři, která je snahou říci vše o knize v uměleckém provozu. Struktura disertační práce je logicky řazená, teoretickou část v praktické části práce doplňují vlastní realizace uměleckých projektů. Řekla bych, že práce je přímo didakticky nabitá. Hned po prvním přečtení mne také napadlo, že je to úžasný úvodní text uměleckého oboru, v jehož centru zájmu je kniha pro studenty uměleckých škol. V disertační práci Julie Kačerovské je opravdu našlápnuto ke všemu o knize. A to originálním a nezvyklým způsobem. Druhá, třetí a čtvrtá kapitola práce je řazena podle mne ne příliš šťastně. Stěžejní část teoretické práce, „Kniha-objekt ve veřejném prostoru u nás i v zahraničí“ je ve svém rozsahu uměleckých aktivit vyčerpávající,

v konkrétních příkladech však neúplná. Výčet jednotlivých podkapitol plně vymezuje prostor uměleckého provozu, pracujícího s fenoménem knihy. Konkrétní příklady uměleckých děl jsou však nevyvážené. Odpovídají uměleckému vkusu či orientaci autorky. Převládají příklady zahraniční tvorby, která je samozřejmě bohatější a to málo, ale neméně kvalitního, co vzniklo v Čechách se v textu objevuje sporadicky. Postrádám např. zmínku o stálé sbírce v Moravské galerii v Brně, jež vznikla z darů umělců, participujících na výstavě „Možná sdělení“, vzniklé z iniciativy kurátorky projektu Yvony Ferencové v roce 2001 nebo zmínku o Trienále umenia knihy v Martině z roku 2010, jehož druhý ročník je letos aktuální. Výstava zahrnuje konfrontaci umělců visegrádského prostoru. Ze zahraničních aktivit postrádám neopakovatelnou výstavu, svým obsahem a rozsahem autorských knih na ní se prezentujících, ve Victoria and Albert Museum pod názvem „The Art of the Book“ z roku 2006. Především však postrádám u jednotlivých autorů a jejich děl, prezentující jednotlivé umělecké knižní žánry osobní hodnocení doktorandky. Její zaujetí konkrétním dílem a proč je cituje. Takto text na mne působí jako výčet dat, příkladů, sloužících k vysvětlení jednotlivých uměleckých kategorií, pracujících s tématem knihy.

Naopak druhá a třetí kapitola je sepsána s příkladnou pečlivostí a vyčerpávající téměř všechny možnosti, které jsou informačně dostupné. Chápu, proč Julie Kačerovská zařadila kapitolu, zabývající se nástině symboliky knihy v dějinách umění a její postavení v současném umění a kultuře na počátek své práce a to jako vstup do problematiky, jež svou disertační prací řeší. Nicméně tato důsledně zpracovaná část teoretické práce vypichuje rozpačitost kapitoly čtvrté, jež jsem výše kritizovala. Kapitola třetí, zabývající se způsobem vystavování knih je originální v tom, že takovýto soupis možností jak vystavit knihu ještě nikdo nedal dohromady a tudíž slouží jako velmi praktická pomůcka pro vystavovatele či kurátory. Nicméně i když je to počin záslužný, v práci samotné je jeho role technicky doplňující.

V celé disertační práci mne nejvíce zaujala část pátá - „Reflexe vlastních realizovaných projektů“. Některé projekty na mne působily téměř obrozenecky, např. Festival i kráva má svou knihu. V praktické části disertační práce Julie Kačerovská projevila své umělecké, organizační a invenční kvality, které nadchly spoustu lidí k tvůrčí práci. Největší váhu disertační práce přikládám „Přednáškovému cyklu kniha jako forma umění“. To, že Julie byla schopna zainteresovat vynikající osobnosti do svého projektu a vlastně poprvé v historii českého výtvarného umění dát dohromady skladbu diametrálně odlišných uměleckých přístupů ke knize v pevném časovém ryt-

mu, je událost, která je neopakovatelná. Byl to koncert v mužském obsazení. Plánuje Julie někdy v budoucnu obdobnou událost, na které by participovaly také ženy? Ráda nabídnu své služby. Záznam z jednotlivých přednášek může být vlaštvou k první publikaci, propagující živě umění knihy. S troškou vlastní reflexe autorky může být velmi inspirativní.

Příjemně mne překvapilo grafické a současně i knižní zpracování disertační práce Julie Kačerovské, kde se projeví autorčiny výtvarné kvality, o nichž nemám sebemenších pochyb, neboť znám některé její umělecké realizace. Chtěla bych autorku požádat, aby v elektronické formě své disertační práce opravila chybu v názvu oboru, ve kterém doktorandské studium absolvuje. Jedná se jen o překlep. Po stránce formální Julie načetla spoustu odborné literatury, kterou podpořila svou teoretickou prací, užila správně logicky řazených citací a norem, tak, aby čtenář bez potíží se orientoval v textu. Stylistická úroveň práce je čtivá, bez jakýchkoliv zbytečných odboček od tématu, které doktorandka řeší. V závěru své práce Julie částečně vyvrací mou předcházející kritiku ke kapitole čtvrté. Cituji úryvek věty: „Práce nebyla psána „z pera“ a náhledu teoretika, ale ze zájmu autora pracujícího s knihou“...

Disertační práci Julie Kačerovské ve svém celku hodnotím velmi pozitivně a v případě úspěšného obhájení práce doporučuji udělení akademické hodnosti Ph.D.

V Ostravě 11. 9. 2013

doc. PhDr. Eliška Čabalová